

ВІЙНА РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ: АНАЛІЗ ІНТЕРНЕТ-МЕДІА

(аналітичний огляд зарубіжної преси про події в Україні за 1–29 лютого 2024 року)

Опубліковано: Мищак І.М. Війна росії проти України: аналіз інтернет-медіа (аналітичний огляд зарубіжної преси про події в Україні за 1–29 лютого 2024 року) // Україна у відгуках зарубіжної преси. 2024. Вип. 2 (180). С. 6–23.

В огляді публікацій інтернет-медіа за лютий 2024 року було проаналізовано 36 інтернет-версій медіаресурсів 18 країн світу. Найбільшу активність у висвітленні української тематики проявили інтернет-видання Франції (12 %), Угорщини (11 %), Іспанії (10 %), Великої Британії (9 %), Німеччини (6 %), Японії, США, Бельгії та Польщі (по 5 %), Латвії, Нідерландів, Естонії та Литви (по 4 %), Італії, Словаччини, Канади, Швеції та Чехії (по 3 %) (див. діаграму 1).

Лідерами серед зарубіжних медіа за кількістю та часткою публікацій на українську тематику стали: іспанська газета «ABC» (6,92 %), французький журнал «L'Obs» (6,70 %), угорська газета «Portfolio» (6,25 %), британська «The Guardian» (6,03 %), французька «Le Monde» (5,58 %), угорська «Nepszava» (5,13 %), іспанська «El Mundo» (3,57 %), бельгійське видання «POLITICO» (3,13 %), польська газета «Rzeczpospolita» та німецький журнал «Focus» (по 2,90 %) (див. діаграми 2, 3).

Французькі видання – газета «Le Monde» та журнал «L'Obs» – займають перше місце серед зарубіжних національних видань за висвітленням «українського питання». Експерти й оглядачі розмірковують про пошук українцями нової тактики боротьби з агресором на тлі скорочення військової допомоги з боку США. Наголошується, що командування ЗСУ змушене перейти до оборони на всьому відрізку фронту через брак артилерійських боєприпасів. Письменник і колишній офіцер Г. Ансель у статті для журналу «L'Obs» стверджує, що недавній наступ росіян на Авдіївку, місто, яке тривалий час чинило опір у Донецькій області, ілюструє складність ситуації. Незважаючи на те, що лінія фронту є відносно стабільною, Україна, за словами автора, стикається з дедалі більш ворожим політичним і військовим середовищем, особливо в той час, як Європа стурбована можливим поверненням Д. Трампа на пост президента США. Разом із тим французькі видання відзначають зростання допомоги Україні з боку держав-членів ЄС. Зокрема, у статті для «Le Monde» С. П'єтралунга розглядає ініціативу Європейського Союзу щодо створення військових коридорів у напрямку Сходу. Західні країни зосереджуються на розвитку інфраструктури для швидкого пересування військ та матеріально-технічних ресурсів у зв'язку зі зростаючою загрозою з боку росії після її вторгнення в Україну. У цьому контексті стаття «L'Obs» розповідає про підписання Францією та Україною двосторонньої угоди про безпеку, спрямованої на забезпечення підтримки цивільних та військових заходів на тривалий термін. Угода передбачає надання Францією в 2024 році до 3 мільярдів євро додаткової військової допомоги Києву, а також підтримку на шляху до вступу України до Європейського Союзу й НАТО. У французьких медіа активно обговорюється реакція французьких чиновників та союзників НАТО на заяву Е. Макрона про можливе введення військ до України. За словами оглядачів «L'Obs», хоча Е. Макрон не виключив можливість такого відправлення, він визнав відсутність консенсусу серед союзників. Це викликало критику у французькому політикумі та серед політиків інших держав. Чиновники з Берліна, Лондона та інших міст – європейських союзників Києва відкидають цю ідею,

наголошуючи на недопустимості введення їхніх військ в Україну. Певною мірою зростання активності Франції щодо підтримки України пояснює С. Сежурне, міністр Європи та закордонних справ Франції, який попереджає про наслідки перемоги росії в Україні. «Le Monde» наводить його слова про важливість збереження підтримки Києва перед обличчям гібридної війни під проводом володимира путіна в Європі. С. Сежурне каже, що європейська єдність для України має вирішальне значення, незважаючи на спроби росії посіяти розкол шляхом маніпулювання інформацією. Він підкреслює неприйнятну ціну перемоги росії для безпеки та принципів європейських суспільств. Крім того, С. Сежурне попередив, що росія не задовольниться Україною, а прагнучиме знищити європейський порядок безпеки та переформатувати континент відповідно до власних інтересів. Французькі журналісти повідомляють про загибель в Україні двох представників французької гуманітарної місії. Оглядачі вважають, що їх було вбито російськими військами усвідомлено під час виконання французами місії з оцінки гуманітарної ситуації у регіоні навколо міста Берислав на березі Дніпра біля лінії фронту. Паралельно з розслідуванням, яке проводиться в Україні, французька прокуратура відкрила власне розслідування цієї події, класифікувавши її як можливий злочин воєнного часу та нанесення умисної шкоди життю особи, яка захищена міжнародним гуманітарним правом. Крім того, оглядачі французьких видань багато пишуть про гуманітарні проекти в Україні, спрямовані на реабілітацію українських військових та цивільних осіб, які зазнали поранень і ампутацій. Журнал «L'Obs» розглядає баланс людських втрат після російського вторгнення до України. За інформацією видання, за два роки конфлікту загиблими та пораненими стали сотні тисяч осіб, але точна кількість залишається невідомою. Цифри цивільних жертв оцінюються мінімально, оскільки немає можливості незалежного підрахунку через відсутність доступу до окупованих територій. Українська влада вважає, що лише в Маріуполі загинуло щонайменше 25000 осіб. Російські злочини в Україні, за твердженням французьких журналістів, породжують переоцінку ставлення не лише до політики кремля, а й до російської культури та мови. Так, Ф. Вінсент на шпальтах «Le Monde» пише, що відмова українців від російської мови є актом опору, який прирівнює російську мову до воєнних злочинів. Автор наголошує, що після російського вторгнення тисячі українців перейшли на українську мову, що є безпрецедентною зміною. Окремі українці розповідають, що завжди розмовляли російською мовою, але росіяни заявили, що вони приїхали рятувати російськомовних, тому вони вирішили перейти на українську, щоб не давати приводу росіянам для використання мовного питання.

Угорські газети «Nepszava» та «Portfolio» посідають друге місце серед національних медіа за висвітленням подій в Україні. Угорські видання багато уваги приділяють висвітленню ситуації на російсько-українському фронті. На шпальтах «Portfolio» йдеться про те, що українські війська опинилися у важкій ситуації через брак боєприпасів, особливо після взяття Авдіївки. За інформацією видання, головнокомандувач Збройних Сил України О. Сирський стикається з серйозними викликами, оскільки російські атаки посилюються на кількох фронтах, включаючи Запорізьку, Донецьку та Луганську області. У статті детально аналізується лінія фронту та оборонна ситуація в Україні, при цьому наголос зроблено на затримці підтримки нашої держави з боку Європейського Союзу та інших великих держав. Видання «Nepszava» інформує про поширення антиурядових протестів в Угорщині та інших державах, пов'язаних із політикою уряду щодо війни в Україні. Зазначається, що сотні людей вийшли на акції протесту в Угорщині, а на протесті у Празі, приуроченому до другої річниці російського вторгнення в Україну, його учасники висловили своє невдоволення політикою Угорщини та Словаччини, називаючи прем'єрів В. Орбана та Р. Фіцо «воєнними злочинцями». В іншій статті видання оглядач Р. Фрісс різко критикує

В. Орбана та геополітичні рішення його уряду. Ідеться про те, що В. Орбан вважає зовнішню політику важливішою та «виходить за межі масштабів країни на геополітичній арені». У статті наголошується, що побоювання прем'єр-міністра щодо впливу США в Європі можуть переважити можливу російську загрозу, яка, проявившись в агресії проти України, на думку автора, вже сьогодні є реальністю. Р. Фрісс закликає В. Орбана повернутися до реальних проблем країни та перестати заплутуватися в геополітичному павутинні. Оглядач І. Шекерес критикує політику В. Орбана щодо затягування з ратифікацією вступу Швеції до НАТО, називаючи її такою, що підірвала позиції Угорщини в НАТО, особливо на тлі зростаючих викликів безпеці останніх років. Він рекомендує Угорщині ініціювати вступ України до НАТО, що, на його переконання, підвищить безпеку регіону та посилить позиції Угорщини у федеративній системі. Автор стурбований тим, що оборонні розробки Угорщини досі не дозволяють країні вести можливу тривалу війну високої інтенсивності, і рекомендує переглянути ці розробки й зосередити їх натомість на захисті повітряного простору та створенні багатонаціональних сил швидкого реагування. З іншого боку, публіцист Т. Бек звертає увагу на те, що В. Орбан неочікувано поступився в Європейській раді і не перешкоджав ухваленню рішення щодо виплати допомоги ЄС Україні. Водночас він нагадує про правила ЄС, які дають можливість перешкоджати ухваленню сумнівних рішень, і це стосується не лише випадку України, а й ЄС загалом. За словами Т. Бека, крім структурних реформ, було б важливо зробити персональні висновки в політиці ЄС, і він критикує поблажливе ставлення У. фон дер Ляєн до В. Орбана. Разом із тим «Portfolio» звертає на увагу на певні зміни в риторичі В. Орбана. Зазначається, що прем'єр-міністр Угорщини обговорив з журналістами дипломатичні зусилля для уникнення конфлікту з росією та наголосив на необхідності показати силу в угодах з росією й розробці безпекових гарантій для України. Він також висловив думку, що Європа повинна більше співпрацювати зі США та звернув увагу на необхідність збереження національного суверенітету в контексті централізації у Європейському Союзі.

Іспанські газети «ABC» та «El Mundo» підтверджують підтримку урядом Іспанії України у її боротьбі з російською агресією. Свідченням цього є постійні заяви вищих посадових осіб держави та участь у відповідних міжнародних ініціативах. Зокрема, міністерка оборони Іспанії М. Роблес повторила свою «підтримку та солідарність» з українським народом, приурочену до другої річниці вторгнення росії, і зазначила, що путін є «загрозою для всього міжнародного співтовариства». Ця заява була зроблена в Толедо, де вона очолила церемонію вшанування мирних жителів і воїнів, полеглих на війні в Україні, в якій також взяв участь посол України в Іспанії С. Погорельцев і начальник штабу оборони (JEMAD) Іспанії генерал-адмірал Т. Л. Кальдерон. Окремо Іспанія багато робить для підтримки українських біженців. На сьогодні гуманітарний Комітет з надзвичайних ситуацій зібрав 3122980 євро. Шість неурядових організацій Іспанії, які входять до нього – SOS Children's Villages, Doctors of the World, Oxfam Intermón, Plan International, Child Friendly Spaces і World Vision – з початку повномасштабного російського вторгнення надають підтримку переселенцям в Україні та біженцям у сусідніх країнах, пропонуючи невідкладну допомогу, притулок, їжу, ліки, психологічну підтримку, готівку та ваучери на купівлю предметів першої необхідності, оренду приміщень, освіту тощо. Іспанські видання аналізують можливості Збройних Сил України протистояти росіянам в умовах зменшення військової допомоги з боку США та європейських держав. Ряд репортажів «ABC» описує бойовий рівень українських підрозділів, які беруть участь у війні ще задовго до повномасштабного російського вторгнення в лютому 2022 року. Наголошується, що ці підрозділи, зокрема Третя штурмова бригада, окремий механізований батальйон «Вовки Да Вінчі» імені

Дмитра Коцюбайла та інші, приділяють значну увагу бойовій і моральній підготовці й постійним тренуванням, а також вивченню нових тактичних дій ворога, завдяки чому демонструють високу боєздатність. Крім того, журналісти «АВС» широко інформують про інновації та стратегії на війні, зокрема про те, як Україна використовує безпілотники для протидії ворогу. Спеціальна кореспондентка «АВС» М. Гонсалес повідомляє, що в результаті спеціальної операції України в Чорному морі вдалося потопити великий десантний корабель окупантів «Цезар Куніков», а також ракетний корвет російського флоту «Івановець». Схожі регулярні операції є свідченням перелому ситуації на морі і використання українцями високих технологій за кількісної переваги ворога. Спеціальні кореспонденти «El Mundo» А. Рохас та А. Ернандес представили три графіки, які пояснюють два роки глибокої війни в Україні, розмірковуючи над теперішнім і майбутнім цієї війни. На їхню думку, нинішній стан – війна позицій. Автори вважають, що майбутнє війни невизначене, адже росія зазнала втрат, яких не було з часів Другої світової війни, і втратила значну частину всієї своєї зброї, включаючи тисячі бойових танків, свій флагманський крейсер і найсучасніші винищувачі-бомбардувальники. Україна ж дала відсіч росіянам у перший рік війни, але потім, із міжнародною допомогою, не змогла перемогти їх у другому. Ключем до цього третього року для України, на думку авторів, повинна стати міжнародна допомога, щоб утриматися на ногах і врешті перемогти у війні. Окреме місце на шпальтах іспанських видань приділено ініціативам українського суспільства та волонтерам, які вносять істотний вклад у зміцнення обороноздатності нашої держави. Наводиться приклад кількох компаній із різних галузей, які об'єднали зусилля у Львові, щоб виготовити бронезилети як для українських військових, так і для тисяч пожежників і бригад швидкої допомоги, які продовжують виконувати свої обов'язки під російськими бомбардуваннями, а також для дітей, яких евакуювали з прифронтових зон. На відео показуються одягнені в бронезилети манекени, які демонструють, чого вдалося досягти Львівському оборонному кластеру від початку його діяльності два роки тому. В іншій статті «АВС» йдеться про те, що все більше українців збирає невеликі дрони-смертники вдома за допомогою кількох ініціатив, спрямованих на швидке збільшення їх поставок на передову, де безпілотні літальні апарати замінюють артилерійські боєприпаси в умовах їх дефіциту. Так само іспанські журналісти багато пишуть про акції підтримки України в різних країнах світу, які організовують біженці з України та представники української діаспори. Окрім політичної підтримки, вони збирають кошти, які передають на потреби ЗСУ та волонтерів в Україні.

Британські газети «The Guardian» та «The Independent» занепокоєні зменшенням західної військової підтримки України. У цьому контексті висвітлюється спроможність нашої держави самостійно розвивати високі оборонні технології. Кореспондент «The Independent» Т. Балмфорт пише, що у 2024 році Україна планує виготовити тисячі безпілотників із великим радіусом дії, які зможуть завдати ударів по території росії. Т. Балмфорт зауважує, що Україна виступає як венчурний інвестор і збільшує фінансування виробництва ще більшої кількості БПЛА. Зокрема, за програмою Brave1 влада надала близько 2,5 млн доларів у вигляді грантів військово-технічним стартапам. Цю суму планують збільшити в десять разів у 2024 році. Україна також зосереджена на розвитку внутрішнього виробництва компонентів для дронів. Британські журналісти активно обговорюють політичні зміни в Україні. Йдеться передусім про зміну вищого військового керівництва. Редакційна стаття «The Guardian» відзначає, що ефект «згуртування навколо прапора», а також харизма, ефективна дипломатія та особиста мужність Президента України під час вторгнення росії створили напрочуд стійкий настрій національної єдності. Водночас розбіжності між В. Зеленським та В. Залужним призвели до відставки останнього. Як пише «The Guardian», важко уявити, щоб зміна

командування змінила долю України на полі бою, не в останню чергу тому, що О. Сирський, який змінив В. Залужного, має неоднозначну репутацію серед військ. Британські журналісти висловлюють занепокоєння агресивними та злочинними діями росіян щодо руйнування національної ідентичності українців. Кореспондент британської газети «The Guardian» Ш. Вокер пише, що майже через два роки після початку війни зростають побоювання, що, якщо найближчим часом не буде знайдено спосіб повернути дітей додому, то системна програма росії з «перевиховання» українських дітей може виявитися руйнівнішою ефективною. Зазначається, що українські чиновники закликають міжнародні організації та нейтральні країни, які все ще можуть мати певний вплив у Москві, чинити тиск на росію. У матеріалі йдеться, що з 19,5 тис. випадків депортації, щодо яких влада має дані, лише близько 400 дітей змогли повернутися в Україну.

Аналіз співвідношення сфер огляду української проблематики у зарубіжних інтернет-виданнях упродовж лютого 2024 року засвідчив, що оглядачами більш активно оцінювалися роль і місце нашої держави у світовій політиці (73 %). Безпосередньо російському вторгненню в Україну в оглядах зарубіжних медіа приділено помітно менше уваги (27 %) (див. діаграми 4, 5).

Російське вторгнення в Україну в зарубіжних інтернет-медіа за структурою висвітлених питань виглядає так: діяльність української влади – 19 %, соціально-культурне життя українського суспільства – 13 %, візити іноземних високопосадовців до України – 10 %, військові дії Збройних Сил України, територіальної оборони, українських партизанів на тимчасово окупованих територіях – 9 %, портрети українського спротиву – 8 %, воєнні злочини росії в Україні – 6 % (див. діаграму 6).

Російське вторгнення в Україну найчастіше висвітлювалося: іспанською газетою «ABC» – 15,57 %, іспанською газетою «El Mundo» та французьким журналом «L'Obs» – по 8,20 %, британською «The Guardian» – 7,38 %, французькою «Le Monde» та естонською «Postimees» – по 4,92 %, угорською «Portfolio» та британською «The Independent» – по 4,10 %, бельгійським журналом «POLITICO» та американським «Time» – по 3,28 % (див. діаграму 7).

Упродовж лютого 2024 року діяльності української влади приділено найбільше повідомлень зарубіжних інтернет-медіа. Переважна більшість оглядачів не оминула увагою зміну головнокомандувача Збройних Сил України В. Залужного на О. Сирського. Значна частина зарубіжних експертів схиляється до думки, що відставка В. Залужного може негативно позначитися на рівні довіри громадян до Президента України В. Зеленського. Так, нідерландський експерт із захисту П. Вейнінг, якого цитує «Algemeen Dagblad», каже, що рішення звільнити свого найпопулярнішого солдата «досить ризиковане». За словами П. Вейнінга, О. Сирський є досвідченим професіоналом, який залишив свій слід під час війни. «Залишається побачити, які нові ідеї та стратегії представить новий головнокомандувач», – додає фахівець. Ще більш категоричний у своїх оцінках литовський політолог А. Медалінскас, який перебуває в Україні. Він розповів виданню «Lietuvos rytas», що українці зараз мають багато приводів для злості, особливо через важкий процес мобілізації, і вони зазвичай перекладають цю злість на плечі політичного керівництва, а тому рішення Президента України В. Зеленського усунути з посади В. Залужного може бути неправильно зрозумілим широкими суспільними колами. Своєю чергою іспанська «El Mundo» вміщує інформацію про нового головнокомандувача ЗСУ О. Сирського. Підкреслено, що новий очільник української армії поставив собі за мету «вдосконалити» Збройні Сили України для надання відсічі росіянам. Також повідомляється, що О. Сирський наголосив на чіткому й детальному плануванні «дій усіх органів влади» для досягнення перемоги. При цьому німецький військовий експерт Р. Тіле в інтерв'ю «Focus» каже, що перед новим

головнокомандувачем військ України О. Сирським стоять величезні виклики – взяти на себе керівництво армією, яка має труднощі з вербуванням солдатів і дедалі більше поступається добре озброєному противнику. Водночас колишній командувач Національними збройними силами Латвії Ю. Маклаков в коментарі «Neatkarīgā Rīta Avīze» заявив, що призначення О. Сирського головнокомандувачем української армії не призведе до серйозних змін на фронті, доки Україна не отримає повної військової підтримки західних країн. Загалом більшість думок експертів зводиться до того, що зі зміною головнокомандувача ЗСУ Президент В. Зеленський взяв на себе більше відповідальності за результат на полі бою, і тепер від цього результату залежить подальше ставлення українців до Глави держави.

Соціально-культурне життя українського суспільства все більше привертає увагу зарубіжних інтернет-видань. Ряд оглядачів відзначає зростання громадського руху з певними вимогами до центральної та місцевої влади. Так, у репортажі іспанської «ABC» йдеться про те, що десятки українців вийшли на вулиці Києва з вимогою звільнити військовополонених, які залишаються утримуваними російським режимом. Цей крок є посланням не лише українській владі, а й зарубіжній спільноті, яку закликають тиснути на росію із вимогою дотримуватися міжнародного гуманітарного права. В іншій статті «ABC» йдеться про те, що протестувальники в Києві вимагають збільшити витрати на оборону з місцевого бюджету. Таким чином мітингувальники продемонстрували свою підтримку Збройним Силам України. Японська «Japan Today» на прикладі української зірки дзюдо Д. Білодід показує незламність українців і їхню гордість за власну країну. Видання цитує українську спортсменку, яка каже, що хоче олімпійського золота в Парижі не лише для себе, а й для того, щоб показати, що її втомлені війною співвітчизники «все ще стоять», незважаючи на два роки конфлікту. Д. Білодід стверджує, що їй завжди подобалося представляти Україну, навіть до війни, але зараз у неї більше бажання перемагати, не тільки для неї, а й для власної країни. Французьке видання «L'Obs» публікує статтю української письменниці І. Цилик, яка розповідає про нове «розстріляне покоління» серед українських митців. І. Цилик описує трагічну втрату своєї подруги В. Амеліної, яка загинула в літньому бомбардуванні у 2023 році. Схожу тематику порушує в колонці рубрики Vox Populi японська «The Asahi Shimbun». Йдеться про відомого українського письменника А. Куркова, який 24 лютого 2022 року був розбуджений гуркотом ракетних ударів в Києві. У своєму «Щоденнику вторгнення» А. Курков писав, що вже не було жодного сумніву, що війна (з росією) почалася, але він все ще не хотів у це вірити. У книзі він описує своє життя впродовж трохи більше шести місяців, перемежуючи його роздумами про історію України та складність її мови. Він теж був одним із багатьох українців, які змушені тікати далеко від дому. Автор колонки наголошує, що війна руйнує звичне життя, і, на жаль, за останні два роки війна стала способом життя в Україні. Автор також погоджується зі словами А. Куркова, який зазначив у своєму щоденнику, що життя українців розділили на «до війни» і «під час війни», але всі продовжують молитися за настання «післявоєнної» ери.

Роль і місце України у світовій політиці за структурою висвітлених у лютому 2024 року питань виглядає так: реакція світових політиків, діячів та організацій – 26 %, вплив російського вторгнення в Україну на світову політику й економіку – 18 %, фінансова та економічна допомога Україні – 10 %, збройна допомога Україні – 9 %, політика щодо біженців з України – 6 %, результати опитування громадської думки – 5 %, міжнародна підтримка відновлення України; акції на підтримку України – по 4 % (див. діаграму 8).

Найчастіше роль і місце України у світовій політиці упродовж аналізованого періоду висвітлювали: угорські газети «Portfolio» (7,06 %) та «Nepszava» (6,44 %), французькі видання – журнал «L'Obs» (6,13 %) та газета «Le Monde» (5,83 %),

британська «The Guardian» (5,52 %), польська «Rzeczpospolita» (3,99 %), іспанська «ABC» (3,68 %), німецькі видання – газета «Frankfurter Allgemeine» та журнал «Focus» і нідерландська газета «De Telegraaf» (по 3,37 %) (див. діаграму 9).

Реакція світових політиків, діячів та організацій на події в Україні тривалий час залишається пріоритетною тематикою зарубіжних інтернет-видань. Нідерландська газета «De Telegraaf» звертає увагу на рішення Міжнародного суду ООН (ICJ) у Гаазі, який вирішив розглядати справу, в якій Україна просила визнати, що наша держава не здійснювала геноциду на сході України, як заявляла росія, коли вторглася на нашу територію. Судді відхилили більшість заперечень москви щодо справи, але постановили, що Міжнародний суд ООН не має юрисдикції виносити рішення по всіх частинах справи. Німецька «Frankfurter Allgemeine» інформує про зустріч президента Франції Е. Макрона із прем'єр-міністром Польщі Д. Туском у Єлисейському палаці. Підкреслено, що головним на порядку денному було питання військової підтримки України. Сторони наголосили на своїй готовності й надалі «твердо і довго» підтримувати Україну, «борючись» таким чином ще й за безпеку своїх країн та Європи загалом. Д. Туск і Е. Макрон заявляють, що не погодяться на поразку України. За словами політичної редакторки М. Вігель, цим вони опосередковано відмежувалися від канцлера Німеччини О. Шольца, який сказав, що без американської допомоги Україна буде втрачена. Директор Євразійського центру Атлантичної ради, колишній посол США в Україні Дж. Гербст у статті для «New York Post» переконує, що принаймні з часу свого виступу в 2007 році на Мюнхенській безпековій конференції путін проводить політику, спрямовану на підризування найважливіших інтересів США в Європі та за її межами, включаючи послаблення НАТО та Європейського Союзу. Росія прагне відновити свій політичний вплив на всьому просторі колишнього Радянського Союзу. Дж. Гербст заявляє, що найкращий спосіб зміцнити американську безпеку – надати Україні необхідну їй допомогу. Дипломатичний редактор британської «The Guardian» П. Вінтур пише, що міністр закордонних справ Великої Британії Д. Кемерон готується відстоювати інтереси України на низці міжнародних заходів, насамперед під час конференції з питань безпеки у Мюнхені та на зустрічі міністрів закордонних справ «Групи двадцяти». На думку Д. Кемерона, у Сенаті та Палаті представників США існує більшість, яка готова надати допомогу Україні, і він вважає, що для Великої Британії цілком законно допомогти спробувати розблокувати цю допомогу. Прем'єр-міністр Канади Д. Трюдо, якого цитує «The Toronto Sun», коментуючи інтерв'ю президента РФ колишньому американському журналісту Т. Карлсону, заявив, що відверта пропаганда путіна не має впливу на пересічних канадців. Він наголосив, що Канада підтримує Україну тому, що заснований на правилах порядок, система законів та Статут ООН захищають усіх, а не лише українців. Прем'єр-міністр Канади додав, що його уряд надалі допомагатиме Україні. У статті для нідерландської «De Telegraaf» дописувач Б. Овермарс пише, що американський трампіст і журналіст Т. Карлсон взяв інтерв'ю у путіна та створив йому чудову платформу для виправдання вторгнення в Україну. За словами Б. Овермарса, питання Т. Карлсона були абсолютно некритичними і «йшли на жорна диктатора путіна», який у власній країні кидає за ґрати журналістів і політичних опонентів на підставних судах. Німецький дипломат у відставці Г. Хойман у статті для «Focus» вказує, що саме в той момент, коли Україна переживає військову скруту, а її підтримка в Конгресі США припиняється, висловлюються сумніви щодо політики Німеччини та Європи щодо України. За його словами, так званий «переломний момент», оголошений канцлером Німеччини 27 лютого 2022 року, має історичне значення, яке полягає насамперед у тому, що став очевидним увесь масштаб загрози Європі: росія руйнує європейський порядок безпеки та хоче повернення до силової політики XIX століття. Дипломат каже, що через два роки після переломного моменту

Європа стає геополітичним гравцем і може скористатися цією можливістю лише в тому випадку, якщо повністю реалізує поворотний момент замість того, щоб знову ставити його під сумнів. Німецькі оглядачі та експерти також активно обговорюють роль США у світовій геополітиці та її роль у підтримці України в контексті майбутніх президентських виборів. На думку німецьких експерток К. Мейджор і Д. Берлін, слова яких наводить литовська «Verslo žinios», хоча США залишаться членом Альянсу, можливість повернення Д. Трампа на посаду президента повинна змусити Європу взяти на себе більшу відповідальність за свою безпеку та стратегічну автономію. Д. Берлін вважає, що європейські політики зараз недостатньо реагують на геополітичну ситуацію, західні лідери повинні знайти в собі політичну волю, щоб переконати своїх виборців у необхідності надання значно більшої фінансової підтримки Україні та виділяти значно більше коштів на потреби її безпеки, збільшуючи кількість замовлень для ОПК. Естонська «Postimees» розкриває деталі обговорення зовнішньої політики в Рійгікогу. Журналісти нагадують, що на цьому заході міністр закордонних справ М. Цахкна виступив із традиційною щорічною промовою про зовнішню політику Естонії. У статті відзначається, що у промові міністр закордонних справ зосередився переважно на питаннях, пов'язаних з Україною, і наголосив на її всебічній підтримці у війні з агресором.

Упродовж лютого 2024 року більшість зарубіжних оглядачів у висвітленні української проблематики дотримувалася нейтральної тональності. Частка нейтральних повідомлень становила 73,88 %. При цьому частка позитивних повідомлень склала 21,21 %, а негативних – 4,91 % (див. діаграму 10).

Найчастіше зарубіжні інтернет-медіа з нейтральних позицій висвітлювали діяльність української влади, соціально-культурне життя українського суспільства, реакцію зарубіжних політиків і громадських діячів та організацій на події в Україні. Упродовж аналізованого періоду у нейтральних тонах місце і роль України у світовій політиці представлені в 246 статтях і повідомленнях. 63 статті і повідомлення вирізнялися позитивною тональністю, а 17 – негативною. Що стосується ситуації в Україні безпосередньо під час російського вторгнення, то тут теж істотно переважала нейтральна інформація (85 статей і повідомлень). 32 статті і повідомлення мали виражену позитивну тональність, а 5 – негативну (див. діаграму 11).

Упродовж лютого 2024 року лише нейтральна тональність статей прослідковується в матеріалах інтернет-видань Естонії («Postimees», «Eesti Päevaleht»). Переважна більшість нейтральних статей і повідомлень вийшла також у виданнях Канади («National Post», «Toronto Sun»), Німеччини («Frankfurter Allgemeine», «Focus»), США («New York Post», «Time») та Нідерландів («De Telegraaf», «Algemeen Dagblad»).

Загалом нейтральні повідомлення щодо України в зарубіжних інтернет-медіа часто описують відсутність чіткої позиції зарубіжних лідерів щодо надання допомоги Україні і їхніх рішучих дій щодо припинення війни. Естонське видання «Eesti Päevaleht» присвячує статтю намірам міністрів закордонних справ Франції, Німеччини та Польщі продовжити координувати зусилля у форматі «Веймарського трикутника» і провести найближчим часом розширену зустріч міністрів закордонних справ «Веймар + Україна». У воєнному звіті експерт з безпеки Р. Сакс повідомляє, що зустріч може стати дуже важливим форматом співпраці в Європі, хоча для цього їм доведеться ще багато років демонструвати здатність досягати чогось реального. За словами експерта, ефективна підтримка України є найприроднішим і найпростішим способом розвитку спільної співпраці і в цілому це дуже важливий і позитивний початок. Журналіст німецького видання «Frankfurter Allgemeine» Е. Лозе вважає, що підписана канцлером Німеччини О. Шольцем і Президентом України В. Зеленським угода в Берліні про

підтримку України не має юридичної сили, у ній немає жорстких обіцянок. За словами Е. Лозе, О. Шольц та В. Зеленський після нападу росії на Україну не завжди були одноставними, але знають, що вони та їхні країни залежать одна від одної. Україна потребує військової, фінансової та політичної допомоги Берліна, Німеччині потрібна рішучість України протистояти російському агресору та ускладнити його подальше просування на захід. Своєю чергою канадська «National Post» коментує підписання угоди про безпеку прем'єр-міністром Канади Д. Трюдо та Президентом України В. Зеленським. Документом передбачається виділення Канадою у 2024 році понад 3 млрд канадських доларів макрофінансової та оборонної допомоги Україні. Як зауважує журналіст видання, Д. Трюдо знову пообіцяв гарантувати, що Канада підтримуватиме Україну стільки часу, скільки буде потрібно для забезпечення перемоги, але федеральний уряд Канади досі не надав усієї обіцяної військової допомоги, що спонукало критиків звинуватити прем'єр-міністра в тому, що він порушує своє слово. З іншого боку, канадська «Toronto Sun» пише про імовірність передачі Канадою Україні ракет класу «повітря-земля» CRV7 канадської розробки початку 1970-х років, які планувалося утилізувати. Лідер опозиційної Консервативної партії Канади П. Пуальєвр виступив із таким закликом під час дебатів у Палаті громад щодо законопроекту про оновлення угоди стосовно вільної торгівлі між Канадою та Україною. За його словами, краще ракети віддати Києву, ніж утилізувати. На шпальтах естонської газети «Postimees» оглядач та історик М. Кулдкепп пише, що недооцінка волі України до самооборони та переоцінка військового потенціалу росії перед вторгненням швидко переросли в думку в певних колах, що росія не може довго продовжувати війну через різні зовнішні та внутрішні тиски, однак цю думку необхідно було виправити, і слід визнати, що цей тиск був далеко недостатнім. Що вражає, пише М. Кулдкепп, так це здатність режиму путіна знаходити союзників, серед яких Іран і Північна Корея, а також певні політичні сили на самому демократичному Заході. Водночас, зауважує автор, здатність України та її союзників адекватно повідомити про серйозність ситуації, знайти ресурси, необхідні для боротьби з російською агресією, і зробити довгострокові інвестиції для створення та відтворення цих ресурсів виявилася обмеженою.

Позитивні оцінки щодо подій в Україні упродовж лютого 2024 року з'являлися переважно в інтернет-виданнях Японії («Japan Today», «The Asahi Shimbun»), Швеції («Aftonbladet», «Svenska Dagbladet»), Бельгії («The Brussels Times», «POLITICO»), Іспанії («ABC», «El Mundo»).

Більшість зарубіжних видань у позитивному світлі інформує про численні акції на підтримку України, які проходять у багатьох державах світу з нагоди другої річниці повномасштабного вторгнення росії до нашої держави. Такі акції проходять не лише в Європі, а й Азії, Африці та Латинській Америці. Так, шведська «Svenska Dagbladet» пише, що кілька тисяч людей зібралися 24 лютого на площі Сергеля в Стокгольмі, щоб висловити свою підтримку Україні. Прем'єр-міністр Швеції У. Крістерссон заявив, що Швеція залишається на боці України, на боці свободи, а російський режим має відповісти за свої військові злочини. Демонстрації на підтримку України також пройшли в інших містах Швеції. У репортажі іспанської «ABC» йдеться про те, що на центральній площі Праза до Comércio у Лісабоні відбулося віче, щоб відзначити другу річницю повномасштабного вторгнення росії в Україну. Десятки людей зібралися на площі з плакатами португальською та англійською мовами «Кінець безкарності для винних у міжнародних злочинах» або «Десять років це багато? А як щодо 10 років війни? Зупиніть російську агресію зараз!». М. Апельблат, журналіст-фрілансер і колишній чиновник Європейської комісії, у статті для бельгійського видання «The Brussels Times» описує візит до Києва верховного представника ЄС із закордонних

справ і політики безпеки Ж. Борреля, де той висловив рішучу підтримку ЄС Україні. Журналіст нагадує, що це був четвертий візит верховного представника ЄС в Україну відтоді, як росія почала повномасштабне вторгнення. Під час візиту він зустрівся з Президентом України В. Зеленським та виступив зі знаковою промовою у Верховній Раді України. «Ви повинні виграти війну і ви повинні виграти мир. І найкращий спосіб виграти обидва – це ваш шлях до ЄС», – наголосив Ж. Боррель. Британська «The Guardian» пише про низку заходів по всій країні, спрямованих на підтримку України. Так, прем'єр-міністр Великої Британії Р. Сунак та король Чарльз особисто висловили підтримку Україні з нагоди другої річниці від дня російського вторгнення. Репортер «The Guardian» К. Роулінсон інформує, що у Шотландії політичні та релігійні лідери відвідали службу в Единбурзькому замку з нагоди річниці війни. Перший міністр Шотландії Х. Юсаф прочитав читання та поклав вінок до Шотландського національного військового меморіалу разом із А. Куслієм із консульства України. Лідер лейбористів К. Стармер заявив, що Велика Британія завжди підтримуватиме Україну незалежно від того, хто перебуває при владі в цій країні. Латвійська «Diena» інформує про зустріч прем'єр-міністерки Латвії Е. Сіліни з першою леді України О. Зеленською, яка прибула з візитом до Латвії. У ході зустрічі Е. Сіліна наголосила, що Латвія продовжуватиме довгострокову солідарну підтримку України. Латвія також підтримує активні дії проти військових злочинів, скоєних росією, серед яких особливо нелюдським і злим є викрадення та вивезення українських дітей. Прем'єр-міністерка підкреслила, що викрадення, депортація та незаконне усиновлення українських дітей, яке здійснює росія та підтримує Білорусь, є особливим злом, і Латвія підтримує активні дії, щоб діти повернулися до своїх родин, а винні в їхньому викраденні понесли покарання. Значна частка статей присвячена практичним крокам європейських урядів щодо надання військової допомоги Україні. Так, журналістка бельгійської «The Brussels Times» С. Каролан інформує про підтримку прем'єр-міністром Бельгії А. Де Кроо ідеї європейських оборонних облігацій для зміцнення безпеки Європи в контексті війни в Україні та все більш ненадійної підтримки з боку США. Наголошується, що дебати про витрати на оборону невід'ємні від дискурсу про надання Україні військової підтримки. Також Бельгія підтвердила, що надасть 611 мільйонів євро військової допомоги Україні протягом 2024 року. Шведське видання «Aftonbladet» повідомляє, що Швеція вперше передала Україні бойові катери. На думку автора статті Н. Вента, вони можуть як зміцнити берегову оборону, так і захистити життєво важливий для України експорт зерна. Загалом останній шведський пакет підтримки становить 7,1 млрд крон і включає, серед іншого, 2 млрд крон на артилерійські боєприпаси, 1 млрд крон на нове придбання бойових машин і 400 млн крон на навчання українських військових. Крім того, уряд Швеції обіцяє підтримувати Україну в довгостроковій перспективі. В іншій статті «Aftonbladet» пише про безпрецедентне рішення Данії віддати Україні весь арсенал своєї артилерії. Про це заявила прем'єр-міністр М. Фредеріксен на конференції з безпеки в Мюнхені. Також ряд оглядачів обговорює інформацію президента Чехії П. Павела про те, що Чехія знайшла спосіб поставити 800 тис. снарядів для України. Ряд європейських держав уже підтвердив свою готовність долучитися до фінансування цієї ініціативи.

Негативна тональність інформаційних повідомлень про Україну прослідковувалася передусім в інтернет-виданнях Польщі («Rzeczpospolita», «Do Rzeczy»), Бельгії («The Brussels Times»), Франції («L'Obs»), Угорщини («Nepszava»).

Як інформують британська «The Guardian» та французький журнал «L'Obs», згідно з дослідженням, проведеним у дванадцяти країнах Європейського Союзу, лише 10 % європейців ще вірять у військову перемогу України над росією. Після різкого спаду оптимізму, що наступив після протистоянь на лінії фронту, більшість європейців

тепер сподівається на швидке та мирне врегулювання ситуації. Водночас дослідження виявило, що європейці все більше бачать війну в Україні як «європейський» конфлікт, за вирішення якого вони несуть відповідальність. Журналіст польського тижневика «Do Rzeczy» М. Печинський у своїй статті аналізує скандал із прослуховуванням журналістів в Україні. Ідеться про появу в мережі відеозаписів, що компрометують журналістів відомого порталу розслідувань Bihus.info, які вживали наркотики. За словами М. Печинського, факт їхнього незаконного запису й оприлюднення цих записів викликав в Україні більше обурення, ніж вживання операторами наркотиків. Президент України В. Зеленський і його команда отримують все гіршу пресу у власній країні, робить висновок М. Печинський. Журналістка «Rzeczpospolita» А. Птак-Іглевська описує акції польських фермерів, які вийшли на дороги у понад 260 місцях, протестуючи проти імпорту продовольства з України. Позиція Брюсселя є неприйнятною для аграрної спільноти Польщі, заявляють фермери та критикують пасивність польського уряду. Бельгійська «The Brussels Times» пише про приєднання болгарських фермерів до європейських протестів проти імпорту з України, невизначених умов і нібито надмірних екологічних стандартів ЄС. Вони вважають, що багатьом фермерам може загрожувати банкрутство протягом шести місяців, якщо вони не отримають належні субсидії та компенсації проти «недобросовісної української конкуренції». Розмахуючи болгарськими прапорами та сигналячи, сотні тракторів перешкоджали руху по всій країні, а протестувальники погрожували активізувати свої дії найближчими днями. Міністр сільського господарства Латвії А. Краузі, якого цитує «Neatkarīgā Rīta Avīze», вважає, що Україна має бути в ЄС, але вимоги повинні виконуватися – поки українські кури чи інша живність утримуються в умовах, які не відповідають вимогам ЄС, і поки в сільському господарстві використовуються екологічно шкідливі технології, Україна не може бути членом ЄС. Журналістка польської «Rzeczpospolita» К. Кнорпс-Тушинська звертає увагу, що спрощений регламент не зобов'язує лікарів з України знати польську мову. Вища лікарська палата Польщі вважає це проблемою і хоче це змінити. Вона вкотре закликає до негайного скасування положень про спрощене надання права на практику лікарям з України. Дія цих норм була пролонгована 9 лютого, продовживши законність перебування біженців з України в Польщі до 30 червня 2024 року. Натомість Вища лікарська палата Польщі хоче, щоб через два роки після початку війни українці підпорядковувалися тим самим правилам, що й інші іноземці, також щодо знання мови.

Отже, зменшення західної військової й економічної допомоги Україні, передусім із боку США, уже другий місяць поспіль залишається однією з головних тем для обговорення у зарубіжних інтернет-медіа. Разом із тим широко висвітлюється ініціатива європейських лідерів, зокрема чеського президента П. Павела, щодо заміщення військової допомоги Україні зусиллями європейських держав. Як і раніше, зарубіжні оглядачі та експерти доволі обережні в оцінках щодо умов і часу завершення російсько-української війни, а також повоєнного влаштування росії. При цьому більшість фахівців переконана, що росія має понести відповідальність за воєнні злочини, скоєні на території України.